

ВІДГУК

офіційного опонента про дисертаційне дослідження

Олександра Олександровича КРОПИВНОГО

«Цифрові аудіовізуальні колекції українського музичного фольклору: організація системного функціонування»,

представлене до захисту на здобуття наукового ступеня доктора філософії

за фахом 025 «Музичне мистецтво»

(галузь знань 02 «Культура і мистецтво»)

Дослідження архівів народної музики в Україні, від історії початків її збирання, через їх інституалізацію до впровадження сучасних складних систем каталогізації задля збереження пам'яті та музичної спадщини українців та забезпечення запитів науковців завжди було одним із найбільш актуальних питань етномузикології. Процес збирання музичного фольклору у всьому світі мав тісний зв'язок із еволюцією звукозаписувальної техніки. В Україні складнощі й особливості цього процесу обумовлені складними політичними та економічними ситуаціями останніх століть. За 130-річний період історії записування народної музики Україна знаходилась у складі різних імперій, пережила світові війни та радянську окупацію, прийшла до своєї незалежності, та продовжує відстоювати своє право на існування в сучасній екзистенційній війні, що безпосередньо впливає на стан та збереженість архівів. Нагромадження фольклорних звукозаписів та створення архівів в різних наукових та освітніх осередках України під різними кутами розглядається дослідниками на наукових конференціях, на засіданнях кафедр та круглих столів та в чисельних публікаціях останніх десятиліть. Задачі та виклики сучасної етномузикології, тематика досліджень значною мірою спираються на доступність та опрацьованість колекцій народної традиційної музики, тож в цьому контексті тема дисертаційного дослідження Олександра Кропивного має зробити внесок в цю надважливу сферу української гуманітарної науки.

Зверну увагу на стрімку інтеграцію молодого дослідника в етномузикологічну наукову спільноту в Україні та закордоном протягом років його навчання в аспірантурі. Олександр є фаховим музикантом-виконавцем – закінчив магістратуру НМАУ по класу гри на акордеоні, де виконував академічний репертуар. Його інтерес до історії та теорії народної музики укріпився під час вивчення курсу лекцій про музичний фольклор Ірини Клименко, а пізніше переріс в повноцінну залученість у діяльність Лабораторії етномузикології НМАУ (ПНДЛ або ЛЕК). Олександр у 2022 році обрав цю сферу як вид наукової діяльності, окресливши для себе тему міждисциплінарного дослідження архівів народної музики. Від 2023 року він отримав ґрунтовний міжнародний досвід через короткі стажування, консультації та відвідування архівів Європи, Канади та Америки. Разом із практичними навичками та знаннями дисертанта у сфері комп'ютерних технологій цей

досвід став підґрунтям для написання дисертаційного дослідження, поданого до захисту. Дослідник глибоко занурився у практичні проблеми звукових архівів Києва: в статусі наукового співробітника протягом трьох років він провадив безпосередню роботу з колекцією ЛЕК НМАУ, від осені 2025 року – також з архівом ІМФЕ ім. М. Рильського. Тож практичний досвід автора, отриманий у двох важливих інституціях Києва, забезпечив його глибоке пізнання викликів збереження, оцифрування, каталогізації, опису фольклорних аудіовізуальних матеріалів, а отже – обумовив відповідність його кандидатури для написання такої важливої роботи, яку я нині рецензую.

Допоміжною для автора стала практика народного співу та гри на народних музичних інструментах до танців (Олександр самостійно оволодів грою на скрипці та створив власну капелу). Ця залученість у сучасний рух низових практик відродження фольклору активною молоддю в Україні дозволяє Олександру, окрім потреб наукової спільноти, зсередини простежувати сучасні запити зацікавлених у фольклорних колекціях груп активістів та ширшого кола любителів фольклору. Це обумовлює також суспільне значення результатів і висновків його дисертаційної роботи.

Загальна структура дисертації, методи, застосовані автором та широка джерельна база відповідають вимогам до дисертаційних робіт. Розглянемо окремі частини роботи детальніше.

У **вступі** до дисертації Олександр Кропивний окреслює історію систематичних та спорадичних записів музичного фольклору в Україні, стан та умови збереженості фонду записів, називає головні наукові праці з цієї тематики, обумовлює актуальність сучасних розробок проблеми збереження, оцифрування, каталогізації колекцій народної музики. **Метою** та **завданнями** свого дослідження автор називає «розробку теоретичної концепції цифрового репозиторію українського музичного фольклору (ЦР УМФ) на матеріалі існуючих українських аудіовізуальних колекцій» (с. 28). Таким чином, **об'єктом** дослідження виступають «аудіовізуальні колекції українського музичного фольклору», в той час як **предметом** – «принципи та моделі архівування, каталогізації й цифрової репрезентації фольклорних колекцій» (там само). Для вирішення поставленої мети автор вдається до релевантної методології, а саме історико-порівняльного, джерелознавчого методів, критичного та системного аналізу, структурно-функціонального та статистичного методів.

Один із важливих практичних результатів дослідження – розроблений автором проєкт схеми метаданих центрального репозиторію українського музичного фольклору, який може бути взятий за основу розробки спільної платформи національного рівня для збереження, наукового користування та часткового оприлюднення зібрань українських фольклорних матеріалів. Крім того, окремі розділи дисертації (наприклад, Розділи 4–5 із рекомендаціями, апробованими у практиці автора) можуть слугувати підручним матеріалом для оцифрування та каталогізації аналогових колекцій записів народної музики.

Структура дисертації є дещо нестандартною: робота складається із вступу, п'яти розділів, висновків та обширних додатків. У той же час, в Першому та в частині Другого розділів (2.1 – 2.3) автор, згідно з такою структурою, вимушений повторно (хоч і під різним ракурсом) звертатися до історії окремих досліджуваних колекцій записів народної музики. Більш компактно вибудована структура дисертаційного дослідження могла би вирішити проблему таких повторів.

Важливо, що автор залучає для дослідження не лише український, але й міжнародний досвід з сучасними стандартами збереження, оцифрування, каталогізації, публікації архівних матеріалів. Таку обширну картину світового досвіду архівування колекцій народної музики автору вдалося скласти за рахунок особистого ознайомлення автора із важливими архівними центрами Європи (наприклад Варшава, Любляна), Америки та Канади, а також за рахунок апробації ідей дисертації на чисельних міжнародних конференціях, та врахуванню відгуків колег-спеціалістів з питань архівування.

Серед позицій, що визначають новизну дослідження Олександра Кропивного підкреслю те, що в ній вперше виконано детальний документальний опис не лише історії формування колекцій народної музики в Україні, аналіз їх структури тощо, але й зібрані та опубліковані свідчення сучасних ініціаторів та творців процесів впорядкування цих зібрань та інституалізації цих колекцій. Це обумовлює надважливе значення дисертаційного дослідження як джерела інформації щодо історії та принципів будови тої чи іншої колекції, причин того чи іншого структурного вибору та ключових осіб такого вибору в кожному з вивчених зібрань. Така оприлюднена у дисертації інформація стане важливим джерелом для подальших досліджень в цьому напрямку.

Далі розглянемо послідовно розділи дисертаційного дослідження.

Перший розділ атестаційної праці – **«Архівування музичного фольклору в Україні»** – присвячений історії збирання та звукозапису народних музичних колекцій в Україні. Автор спирається на передові ґрунтовні дослідження в цій сфері, головню на роботи Богдана Луканюка, Ірини Довгалюк, Євгена Єфремова, Ірини Клименко, Ліни Добрянської, Андрія Вовчака та інших, вказуючи також основних діячів в царині збирання музичного фольклору в Україні – від піонерів української музичної фольклористики (Філарета Колесси, Осипа Роздольського, Климента Квітки та інших) до ініціаторів системних зібрань сучасних колекцій (Володимира Гошовського, Олени Мурзиної, Є. Єфремова, Михайла Хая, І. Клименко та багатьох інших).

Автор подає власну періодизацію історії збирання (звукозапису) народної музики в Україні у співвіднесенні її з технологічним розвитком записувальних пристроїв та фізичних носіїв аудіо та відеосигналу. Він виокремлює етап фонографічного запису, магнітофонну та цифрову еру, водночас вказуючи на протилежну пропорційність розвитку технологій та стану традиції – поступовий ріст, еволюція технологічного розвитку відбувається на тлі згасання або занепаду традиції. У такій концепції є кілька слабких

місць. По-перше, розвиток можливостей звукозаписувальної техніки, який подається у вигляді поступової якісної еволюції, не відбувався лінійно, а в політико-економічних умовах України мав свою специфіку.

У другій половині ХХ століття більшість установ європейських країн обрала **котушковий запис** (запис на бобіни) як основний для експедиційної роботи, оскільки він може забезпечити доволі якісне відтворення звуку та тривале збереження фонограм і відповідне архівування. У цей же час гострий дефіцит технічних засобів та обмежені ресурси фінансування наукових установ в Україні змушували дослідників обирати менш якісні альтернативи – компактні магнітні касети (які теж були в дефіциті й були низької якості). Тож перехід від катушкового запису до компактних касет в технологічному сенсі є кроком назад, що призвів до значних проблем зі зберіганням та оцифруванням таких матеріалів сьогодні (з цими проблемами я працювала особисто, рятуючи окремі регіональні колекції ЛЕК).

Водночас автор дещо спрощено співвідносить розвиток технологій з вимогами польових записів, вказуючи, що «на зміну восковим валикам прийшли вінілові платівки (їх історія зовсім коротка), а їх своєю чергою замінила магнітна плівка» (с. 41). Але вінілові платівки не застосовувалися у польовій роботі через вибагливість звукозаписувального процесу, зате отримали доволі широке розповсюдження у вигляді носія/технології для студійного запису (у тому числі народної музики).

У тій же мірі можна говорити про трактування автором ідеї «занепаду традиції» як концепції, поширеної в першу чергу в українському дослідницькому просторі – визначення традиційної музики відмінне від концепцій, прийнятих в інших країнах. Світові наукові спільноти трактують традицію в більш широкому сенсі, говорячи про її трансформацію у контексті історично-суспільних змін. Індустріалізація та модернізація ХХ століття природньо вплинула й на вигляд музичних традицій та перенесла символічне та функціональне значення народної традиції у міський простір, до масової культури та сценічних практик. У цьому контексті варто радше говорити саме про традиції народної музики сільської місцевості (автор вдається до такої термінології декілька разів, хоча й не системно), на яких і зосереджені українські науковці. У цей же час в європейських архівах часто бачимо перехід від запису ритуальної (поширеної в Україні, але вже в основному деконтекстуалізованої) музики до репрезентативної – сценічної, партисипативної, студійної (комерційної) тощо. Також у європейських звукових архівах народної музики помітне переважання усних інтерв'ю з виконавцями. Такий світовий досвід варто враховувати й в Україні, з перспективою на майбутні вимоги до вигляду архівів.

Система Листків збирача та Карток записувача, розроблена Богданом Луканюком, якій автор дисертації приділяє багато уваги, а також в деякій мірі система Володимира Гошовського УНСАКАТ природньо наводять на проведення аналогій з поширеною в багатьох країнах світу системою фіксації етномузикологічних (аналітичних) польових даних – патернів музичних традицій, – розробленою американським дослідником Аленом

Ломаксом (Alan Lomax) – кантометрикою. На жаль, автор не згадує цей поширений та важливий світовий досвід у своїй дисертації. На його важливість вказують хоча би застосування кантометричних карток в якості метаданих у всесвітньому зібранні народної музики The Global Jukebox – це джерельна база багатьох досліджень у сфері комп'ютерного аналізу народної музики.

У Другому розділі – «Сучасні цифрові аудіовізуальні колекції музичного фольклору в Україні» – автор знову звертається до історії формування окремих колекцій записів української народної музики, цього разу подаючи більш детальну інформацію щодо регіонального охоплення записів, обставин настання колекцій, підходів науковців-співробітників лабораторій та інститутів щодо каталогізації архівів, висвітлюючи здобутки та проблеми таких зібрань. Хоча структуру розділу формують чотири підрозділи, та за смисловим наповненням тут помітно виступають дві частини – (А) аналіз вже представлених у першій частині колекцій науково-освітніх установ (Лабораторій ЛЕК НМАУ, ПНДЛ МЕ Львівської музичної академії та ІМФЕ) та (Б) аналіз веб-ресурсів українського фольклору, опублікованих на широкий загал. Таку смислову структуру хотілося би бачити відтвореною в структурі цього розділу, або дещо іншій структурі всієї дисертаційної роботи. Тим не менш, представлений аналіз є важливим для розуміння поточних умов (особливо в контексті війни Росії проти України та росту суспільної потреби в символах національної ідентичності, часто опертої на народні мотиви).

У детальному аналізі колекцій і публікацій зауважено деякі неточності. Так, на с. 97, де автор вказує на необхідність дотримання сучасних стандартів в процесі архівування, він пояснює це вимогами «поширених в Європі та Америці акустичних вимірювань» записів народної музики. Це не зовсім відповідає дійсності. Адже по-перше, акустичні вимірювання не є ключовою задачею сучасної етномузикології західного світу. Тут радше йдеться про сучасні спроби інформаційних підходів до масивів великих даних (у культурі та лінгвістиці загалом, та у музиці зокрема), що обумовлено спочатку поступовим, а останні роки стрімким ростом нейромереж та штучного інтелекту. Хоча треба підкреслити, що розробка штучного інтелекту стосовно музичного матеріалу, зокрема й фольклорного, є значно більш обмеженою, ніж стосовно лінгвістичного – з огляду на незрівнянно меншу кількість доступних даних.

По-друге, рекомендації IASA відносно максимально можливої/доступної найвищої якості оцифрування аналогових записів пов'язана перш за все з особливостями (а) пост-обробки матеріалу (за необхідності, наприклад, для демонстрації або публікації), яка висуває свої вимоги щодо якості початково записаного матеріалу, але також і (б) з довготривалою стратегією зберігання архівних даних, тобто з прицілом на перспективу, у тому числі розвитку технологій так званого постпродакшену та зберігання даних.

На тій же сторінці автор пише про значний вплив нестабільних та невідповідних температур зберігання плівки, вказуючи в подальшому на проблему пересихання плівки.

За міжнародними (у тому числі й українськими національними) вимогами до зберігання архівів не менш важливою вимогою до середовища зберігання фізичного носія є вологість повітря (а головне їх – температури та вологості – стабільність, незалежно від сезонів року).

Ключовою ідеєю розділу, на мою думку, є окреслена автором надважлива проблема, яка стосується **розрізненості фондів** та неможливості зібрати воєдино різні джерела однієї експедиційної події – аудіо, відео, фото, рукописи, – що формують єдину картину для дослідника. Така оцінка хоч і підкреслює нагальну проблему більшості колекцій записів народної музики в українських наукових установах, дає можливість її усвідомити та рухатися в напрямку її вирішення, розробляючи складну систему поєднання цих елементів, зосереджуючись навколо єдиних показників – «польової експедиції – сеансу – одиниці інформації – фіксації» (с. 102).

Дещо неточним є трактування автором термінології. Так, на с. 162 (та в подальшому в тексті) термін MIR (Music Information Retrieval) визначено як «автоматизовані інструменти музичного аналізу». Така концепція застосування інструментів MIR лише проходить етап розвитку через наразі існуючі європейські та світові наукові проєкти, покликані розвивати цю галузь. Відносно аналізу масивів народної/традиційної музики ці інструменти розвинені найменше – бо це найскладніший, найстрокатіший за будовою, та найвибагливіший відносно якості звучання музичний матеріал). Описані ж функції застосування інструментів MIR лише зараз починають впроваджуватися в різні європейські та американські колекції. Вони частіше застосовуються в наукових установах, де розробляються нові інструменти, аніж в архівах, бібліотеках, музеях – тобто інституційних зібраннях, де застосовуються не новаторські, а перевірені, стандартизовані, не експериментальні інструменти та методи опису, опрацювання, каталогізації даних.

Третій розділ праці – «Цифрове архівування музичного фольклору: світовий досвід», як вже було вказано раніше, може слугувати джерелом підручної інформації для навчання і втілення висвітлених у розділі процесів архівування, як і два наступних розділи. Зосереджуючись на вдалому європейському досвіді збереження, каталогізації та часткової публікації колекцій народної музики на національному рівні – польського проєкту Etnofon з фондів IS PAN та естонського Kivike, Олександр аналізує їх технологічну реалізацію, способи вирішення доступу та резервного копіювання, багатошарової структури тощо. У підрозділі 3.4 автор звертається до сучасної концепції зберігання архівів FAIR use, зосереджуючись на особливостях підходів до етномузикологічних даних. Автор детально описує технічні вимоги та принципи концепції, її переваги, філософію та етичні сторони роботи з записами (як відносно доступності даних у зв'язку з етичними вимогами щодо авторських прав виконавців та записувачів, так і відносно стандартів фіксації втручань у архівні дані на етапі збереження та обробки – постпродакшену). Автор робить висновок, що врахування найкращого досвіду втілення різних систем архівування, їх поєднання та

застосування до українських реалій зробить можливим «прозоре функціонування архівів і включення української спадщини до міжнародного дослідницького контексту» (с. 170).

Четвертий розділ – «Цифровий репозиторій українського музичного фольклору: розробка базової архітектури сховища» – є логічним продовженням, третього, тут обговорюється застосування аналітичних підходів з попереднього, «європейського» розділу до українських колекцій музичного фольклору з врахуванням їх особливостей. Це авторське розпрацювання Олександра Кропивного концепції ЦР УМФ – серцевина його роботи. У розділі 4 детально висвітлена теоретична основа – окреслено здобутки попередників, виокремлено критерії для репозиторію, які би задовольняли архівні, дослідницькі (як основні) та частково споживацькі вимоги до архіву. Також розпрацьована практична інфраструктура такої платформи. Важливим аспектом, якого торкається автор у цьому розділі, є слушне питання безпеки доступу та резервного копіювання матеріалів. Актуальність цих вимог зростає в рази в умовах повномасштабної війни в країні та постійної загрози як фізичного, так і кібер-знищення носіїв.

Технологічне оснащення в межах пропонованої концепції Олександр розглядає з урахуванням складних українських реалій: це передусім обмеження бюджету, нестабільність мережі та інтернету тощо (наприклад, вирішення цієї проблеми автор пропонує через застосування протоколу RDP для віддаленого доступу – с. 177). Важливим є також аналіз та пропозиції автора щодо структури файлового сховища, з яким у своїй роботі постійно стикається етномузиколог. Це формує особливі вимоги до операційної системи, що гарантуватиме стабільність, доступність та безперервність роботи. Олександр подає короткий порівняльний аналіз обох параметрів, що робить його розробку ще більш гнучкою та придатною до застосування на різних робочих станціях та в різних умовах.

Спираючись на власний практичний досвід роботи в ЛЕК, автор подає приклад мінімально необхідного обладнання для реалізації його концепції, із вказанням конкретних видів та серій пристроїв з їх характеристиками. В умовах, коли етномузиколог часто змушений переймати на себе задачі технічного співробітника, такі рекомендації, з врахуванням усіх мінімально необхідних параметрів, є надзвичайно цінними (принаймні на найближчий час – до подальшого технологічного прориву).

Важливо, що концепція передбачає розробку веб-інтерфейсу, через який дослідник може отримувати безпосередній доступ до матеріалів та для оприлюднення частини даних. Автор пропонує використовувати систему Collective Access як найбільш оптимальну.

У підрозділі 4.5 автор аналізує найважливішу місію архівів – принципи зберігання даних, застосовані наразі до колекцій народної музики та пропонує вдосконалення цих принципів із залученням описаних вище концепцій структурних моделей даних та метаданих, їх співвідношення, резервного копіювання та надання доступу різного рівня.

П'ятий розділ – «Вебінтерфейс цифрового репозиторію: перспективи розробки» – присвячений візуалізації окресленої в попередньому розділі концепції. Це практична розробка для забезпечення різних рівнів доступу та проведення операцій з матеріалами, збереженими у цифровому сховищі. Доступи адаптовані у двох різновидах – для дослідників (більш глибокий) та для інших користувачів.

Автор акцентує свою увагу на важливості стандартизації та типологізації метаданих, стандартах, прийнятих у світі, варіантах їх застосування. На основі вже існуючих розроблених в різних установах баз даних, Олександр пропонує практичні способи їх збереження та подальшої інтеграції в новітню розробку. За змістом і загальною будовою дисертації цей розділ міг би увійти в попередній розділ окремим підрозділом, таким чином утворивши одиницю дисертаційного дослідження, в якій представлена новаторська розробка автора.

У висновках роботи автор перелічує результати, отримані в окремих розділах, серед яких: окреслення історії та періодизації зібрань народної музики в Україні з урахуванням технологічного прогресу протягом ХХ – першої чверті ХХІ століття, історико-економічного та частково законодавчого контексту доступності застосування технологій в традиційній музиці; аналіз сучасного стану трьох важливих інституціональних архівів української народної музики, а також найбільш вдалих прикладів архівів народної музики інших країн; підкреслює доведення влучності застосування до майбутнього центрального репозиторію українського музичного фольклору обраних ним систем, концепцій їх побудови та інтерфейсу – FAIR use та Collective Access та ще раз доводить практичне значення апробаційного розділу роботи для української етномузикологічної науки.

Доповнюють роботу великі за обсягом **додатки**, в яких представлені інтерв'ю з безпосередніми ініціаторами та особами, що втілювали перші системи зберігання та каталогізації української народної музики в різних установах; пояснювальні таблиці реєстрів, баз даних та технологічних термінів і понять, без яких не могла би обійтися така міждисциплінарна робота на перетині етномузикології, архівування та комп'ютерних наук.

Дисертаційне дослідження виконане на високому рівні та відповідає всім вимогам до дисертації на здобуття наукового ступеню доктор філософії.

Варто зауважити також деякі аспекти, яких бракує в дисертації або в яких автор припустився неточностей.

Так, у дисертації відсутній брак врахування історико-політичної та економічної складової багатьох важливих процесів, які у тому числі впливали на зібрання фольклорних матеріалів та їх збереження. Фактична відсутність згадки у дисертації двох світових війн та їх впливу на процес польової роботи утворює прогалину в хронологічному описі історичних подій.

З іншого боку, війна стимулює розвиток технологій, у тому числі звукозаписувальних (так, магнітний запис в першу чергу був розробкою у військових цілях, а вже потім перейшов у цивільне використання), тож цей факт було би варто вказати для експліцитної

аналітичної картини. Поточна ж війна Росії проти України (ще з 2014 року) природньо вплинула на ріст національної самосвідомості (ідентичності) українців, багато в чому опертий на фольклорні мотиви. Завдяки цьому після 2014 року спостерігаємо зростання грантової підтримки створення веб-колекцій української народної музики.

У дисертації не згадано діяльність Українського Національного радіо та його фондів – концертно-студійних записів, архівів (в першу чергу – відома колекція «Золоті ключі»), які сьогодні потроху стають доступними завдяки діяльності сучасних молодих активістів (як от Захар Давиденко – журналіст Радіо Культура). У багатьох країнах колишнього соціалістичного блоку – Східної, Центральної, Південно-східної Європи – саме у фондах радіо й телебачення зберігаються чи найбільші національні фонди. Свого часу вони відіграли важливу роль у збиранні народних пісень (адже цим установам були доступні новітні рекордери) та у популяризації народної культури.

Викликають зауваження також способи оформлення посилань на інтернет-ресурси.

Відзначу неточності у термінології, наприклад, «доменні вимоги етномузикології» (с. 8), трактування терміну MIR не як напрямку музикології, а як методу та інші.

Зрештою, названі зауваження не впливають на загальну позитивну оцінку дисертаційного дослідження. О. Кропивний зробив значний внесок у подальший розвиток організації українських колекцій народної музики. Його публікації та чисельні виступи на конференціях (у тому числі за кордоном), на важливих зібраннях спеціалістів з архівування народної музики забезпечили поширення відомостей про проблемні позиції устрою українських архівів та пошук варіантів вирішення подібних проблем у світі.

Питання, на які хотілося би почути відповідь від автора дисертації, наступні.

1. За словами О. Кропивного, цифрова епоха запису народної музики характеризується «гарною якістю та загальною доступністю технічних засобів» (с. 36). Водночас в багатьох експедиційних записах через низку обставин (від особливостей документального запису до технічної необізнаності записувачів у сфері сучасних технологій) спостерігається суттєвий вплив на якість звуку. З іншого боку – можливості тривалого запису (фіксація повного сеансу одним великим блоком) збільшують кількість даних, які можна отримати під час сеансів. Так формуються великі масиви матеріалу, яким часто не відповідають можливості їх повної обробки, а це веде до накопичення стосів необробленого матеріалу. Автор для цього пропонує вводити в концепцію створення репозиторію «автоматизовані інструменти MIR». Які із відомих авторів інструментів MIR можуть бути імплементовані у запропоновану ним схему ЦР УФМ?

2. Одна з головних думок дослідження ґрунтується на тому, що розвиток технологій припав на «занепад традиції». У той же час нові форми традиції, її трансформації часто продовжують збагачувати архіви народної музики в іноземних установах, змінюючи своє наповнення (концертні виступи, партисипативні практики, інтерв'ю). Наскільки автор бачить можливим упровадження таких матеріалів у концепцію майбутнього репозиторію?

3. У своєму дослідженні О. Кропивний спирається на концепцію FAIR use. Система передбачає керування файлами на локальних репозиторіях та публікацію метаданих з боку окремих інституцій, послуговуючись спільною системою уніфікованих ідентифікаторів та спільними інструментами автоматичного аналізу для забезпечення можливості єдиного пошуку між репозиторіями. Які саме умови розвитку (воєнної та/або повоєнної) держави, на думку автора, мають сприяти впровадженню такої концепції та створення центрального репозиторію колекцій народної музики? Чи можливе якесь інше, ніж державне, фінансування такого масштабного національного проєкту (прошу врахувати як економічні, так і законодавчі та етичні аспекти цього питання)?

Тож дисертація Олександра Кропивного «Цифрові аудіовізуальні колекції українського музичного фольклору: організація системного функціонування» є самостійним, інноваційним дослідженням, що відповідає чинним вимогам МОН до дисертаційної праці, а її автор заслуговує присудження наукового ступеня доктора філософії за фахом 025 «Музичне мистецтво» (галузь знань 02 «Культура і мистецтво»).

Кандидат мистецтвознавства

Асистент-дослідник Інституту етномузикології

Науково-дослідного центру

Словенської академії науки та мистецтв

Анастасія МАЗУРЕНКО